

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעין בעלון זה בששת התפילה

פרשת במדבר

כט' אייר תשפ"ג

הפטרה: מחר חודש

מברכים ראש חודש סיון שיחול ביום ראשון

המולד בליל שבת 2:52 14 חלקים

יום המשי ערב חג שבועות כניסת החג 19:08

שבת פרישת נשוא כניסת השבת 19:09 יציאה 20:22

44 ימים לספירת העומר, אבות פרק ו'

יציאת שבת ר"ת 20:59

גיליון 818

יציאת השבת:

20:18

ירושלים: 20:13

כניסת השבת:

19:04

ירושלים: 18:56

חג השבועות - במדבר

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

מדוע נקראת פרשה זו במדבר? מדוע כל החומש הרביעי נקרא בשם זה? בנוסף, לכאורה, היה צריך להיות שם הספר במדבר, ציון המקום בו הוא מתרחש, ולא בלשון נסמך: במדבר? נראה, כי יסוד התשובה לכל השאלות הללו נמצא במדרש הבא (במדבר רבה א, ו): "למה במדבר סיני? מכאן שנו חכמים: בג' דברים ניתנה התורה - באש, ובמים, ובמדבר. באש מניין? (שמות יט) 'והר סיני עשן כולו'... ובמים מניין? שנאמר (שופטים ה) 'גם שמים נטפו גם עבים נטפו מים', ובמדבר מניין? 'וידבר ה' אל משה במדבר סיני'. ולמה ניתנה בג' דברים הללו? אלא מה אלו חנם לכל באי העולם, כך דברי תורה חנם הם. שנאמר (ישעיה נה) הוי כל צמא לכו למים. דבר אחר: וידבר ה' אל משה במדבר סיני - אלא כל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הפקר, אינו יכול לקנות את החכמה והתורה. לכן נאמר במדבר סיני:"

לפי המדרש נתינת התורה דוקא במדבר, מבטאת את חיוניות התורה לעולם. ככל שדבר חיוני יותר כך הוא מצוי וזמין יותר. האש והמים הם חנם, כיון שבלעדם אין קיום לעולם, כך גם המדבר, יש בו צורך חיוני לקיום העולם באיזון האקלים. גם התורה היא חיונית ואין קיום לעולם בלעדיה. בנוסף, המדבר מרמז לא רק על התורה עצמה אלא גם על לומד התורה.

הלומד, צריך שישים עצמו כהפקר, אסור לו להיות בעל גאוה שאינו יכול להכיל בתוכו דבר, ומי לנו גדול ממשנה שנבחר להיות מקבל התורה שהיה "עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה", וכדברי התלמוד: "אמר רבי חנינא בר אידי: למה נמשלו דברי תורה למים, דכתיב 'הוי כל צמא לכו למים'? לומר לך: מה מים מניחים מקום גבוה והולכים למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימים אלא במי שדעתו שפלה", רק בדרך זו נוכח להיות כלי לקבלת התורה בשפע.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

חג השבועות ומנהגיו

בשעה בסיון חל יום חג השבועות לאחר ימי ספירת העומר שנמשכו ארבעים ותשעה ימים, שהם שבעה שבועות, ולכן נקרא חג השבועות. ואמרו חז"ל: למה תלה הכתוב יום חג שבועות בספירה, מה שאין כן בשאר מועדות, לפי שכאשר נתבשרו ישראל לצאת ממצרים נתבשרו שהם עתידים לקבל התורה לסוף חמישים יום ליציאתם, שנאמר בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, נ' יתרה של "תעבדון" במקום תעבדו, לרמז שמקץ נ' יום לצאתם יקבלו התורה בהר חורב, ובצאת ישראל ממצרים מרוב חיבה היו מונים בכל יום ויום: הרי עבר יום אחד, הרי עברו שני ימים, וכן הלאה, מפני שהיה נראה להם כזמן ארוך מתוך חיבתם הגדולה, והיו מצפים ומייחלים לקבלת התורה, לכך נקבעה הספירה לדורות.

נוהגים לאכול מאכלי חלב בחג השבועות, וכן יש נוהגים לאכול דבש וחלב, לרמז על מתן תורתנו שנמשלה לדבש וחלב. ויש נותנים טעם למנהג מאכלי חלב בחג השבועות, מפני שבעשרת הדברות נתגלו לאבותינו כל מצוות התורה, וכשירדו מההר אל בתיהם לא מצאו מה לאכול תיכף, זולת מאכלי חלב, כי לבשר היו צריכים הכנה רבה, שחיטה בסכין בדוק, ניקור החלב והגיד, מליחה והדחה, ובישול בכלים חדשים. ולכן היו זקוקים למאכלי חלב, ואנו עושים זכר לזה, וצריכים להזהר שלא לאכול מאכלי חלב אחר בשר כי אם כעבור שש שעות. ומנהגינו לאכול תחלה מאכלי חלב, ואחר קינוח והדחה אוכלים מאכלי בשר.

בחג השבועות נוהגים גם לקשט את בית הכנסת והבית בירק ובפרחים, כדי שיוזכרו שבעצרת נדונין על פירות האילן ויתפללו עליהם (מג"א סי' תצ"ד ה' וחק יעקב ס"ק ז). ונוהגין לשטוח עשבים בבית הכנסת ותוחבים עשבים בבית תחת הקורה, לזכר שבמתן תורה היו על ההר מלא עשבים, או סביבו, שנאמר גם הצאן והבקר אל ירעו וגו', משמע שהיה שם מרעה.

נוהגים גם לקרוא את כל ספר התהילים בחג השבועות, מכוון שדוד המלך ע"ה, שחיבר את ספר התהילים נפטר בחג השבועות, שזכותו של דוד המלך תגן בעדנו ובעד כל ישראל.

קריאת מגילת רות - הפוסקים כרמ"א נוהגים לקרוא מגילת רות מתוך מגילת קלף. ויש שנהגו לברך על מקרא מגילה ויש שלא נהגו בכך וכל אחד יעשה כמנהגו. הספרדים נהגו לקרוא מגילת רות מתוך ספר רגיל אחרי האזהרות. ואלה שלמדו בלילה "תיקון ליל שבועות" וקראו בו את מגילת רות אינם חוזרים לקרוא אותה בשחרית, כיוון שקראו אותה בלילה.

הטעמים לקריאת מגילת רות - כמה טעמים לקריאת מגילת רות בשבועות. האחד הוא מפני שכתוב בה תחילת קציר שעורים, ושבועות הוא זמן הקציר. עוד טעם: לפי שאבותינו לא קיבלו את התורה, אלא על ידי מילה וטבילה וקרבן, כמו גר שצריך מילה, טבילה וקרבן. ומגילת רות מספרת על גירותה של רות, ועל כן נהגו לקרוא רות בחג השבועות.

ועוד טעם, כי מגילת רות עניינה הוא גמילות חסדים, והיא מתאימה לתורה שתחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים. עוד טעם, שקוראים את המגילה בגלל שדוד המלך ע"ה נפטר בשבועות. וכל מגילת רות היא ייחוסו של דוד המלך.

ובילקוט הובא "ומה עניין רות אצל עצרת (שבועות). ללמודך שלא נתנה תורה אלא על ידי יסורין ועוני. כלומר, שאם עשירים עוסקים בתורה, יהיו מתגאים, אבל כשהם עניים, הם מתעסקים בה, והם יודעים שהם רעבים ושפלים. ועוד, כי ביום חג השבועות קיבל עם ישראל ר"ת מצוות בנוסף על שבע מצוות בני נח שכבר היו לנו, ובסך הכל קבלנו תרי"ג מצוות.

סדר עירובי תבשילין

יום חמישי (ערב חג שבועות), יום טוב שחל להיות בערב שבת אסור לאפות או לבשל בקדרה מיוחדת לשבת אלא על ידי עירובי תבשילין שעושה בערב יום טוב. היינו שלוקח איזה תבשיל או צלי שראוי ללפת בו את הפת. [ונוהגים לקחת ביצה שלוקח ופיתה וכד'] ומברך:

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות ערוב:

בהדין ערובא יהא שרא לנא למפא ולבשלא ולאטמנא ולאדלקא שרגא ולמעבד כל צרכנא מיומא טבא לשבתא [לנו ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת]:

מי שאינו מבין את השפה הארמית אומר בלשון הקודש:

בזה הערוב יהא מתר לנו לאפות ולבשל ולהטמין ולהדליק נר ולעשות כל צרכינו מיום טוב לשבת [לנו ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת]:

משאירים נר נשמה להעביר אש לצורך בישול

סדר קידוש ליל חג השבועות

אלה מועדי ידוד מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדם:

וידבר משה את מועדי ידוד אל בני ישראל:

סברי מרגו. ועונים: לחיים:

ברוך אתה ידוד, אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:

ברוך אתה ידוד, אלהינו מלך העולם, אשר בחר בנו מכל עם, ורוממנו מכל לשון,

וקדשנו במצותיו, ותתן לנו ידוד אלהינו באהבה, מועדים לשמחה, חגים וזמנים

לששון. את יום חג השבועות הזה. את יום טוב מקרא קדש הזה. זמן מתן תורתנו

באהבה מקרא קדש, זכר ליציאת מצרים: כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל

העמים, ומועדי קדשך בשמחה ובששון הנחלתנו. ברוך אתה ידוד, מקדש

ישראל והזמנים:

ברוך אתה ידוד, אלהינו מלך העולם, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה:

ישב וישתה רביעית או מלוא לוגמיו, ולא יברך אחריו ברכה אחרונה, אף אם שתה רביעית:

בבוקר החג, קריאה בתורה: חמישה עולים, בספר שמות פרשת יתרו: בחודש השלישי.

והמפטיר עולה לספר שני, וקורא בפרשת פנחס. ההפטרה בנביא יחזקאל א': ויהי בשלושים.

סדר קידוש לבוקר חג השבועות

אלה מועדי ידוד מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדם:

וידבר משה את מועדי ידוד אל בני ישראל:

סברי מרגו. ועונים: לחיים:

ברוך אתה ידוד, אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:

מהלכות חג השבועות

א. פשט המנהג להיות נייעורים בליל חג השבועות ולעסוק בתורה, עד עלות השחר. והטעם למנהג זה בליל חג השבועות, לפי שבשעת קבלת התורה היו ישראל נרדמים כל הלילה. והוצרך הקב"ה להעירם משנתם על ידי קולות וברקים שהיו לפני מעמד הר סיני. ולכן צריכים לתקן הדבר על ידי שנעסוק בתורה כל הלילה. ואין מנהג זה אלא לאנשים ולא לנשים.

ב. נכון לחוש לדברי רבותינו המקובלים, וללמוד בליל שבועות את התיקון שנדפס בספר קריאי מועד בחבורה, ולהעדיף סדר לימוד זה על פני לימוד בתלמוד ובפוסקים. ומכל מקום בני ישיבות שחשקה נפשם לעסוק בגמרא בלילה הזה בשקידה ובהתמדה, אין למחות בידם, שיש להם על מה שיסמכו. יש שנהגו ללמוד בספר המצוות להרמב"ם. ואם רוב הציבור קוראים התיקון אין ראוי ליחידים לפרוש מהם.

ג. יש להזהר מלדבר דברים בטלים בלילה הזה, ולא יאבד זמן יקר זה בשיחה בטילה. ויושב בטל כישן דמי. ועל פי הקבלה אין לקרות משנה בלילה זו. ולפני נקודת חצות הלילה יש לקרות קריאת שמע, בפרט לאלה שהתפללו ערבית מבעוד יום. טוב ונכון לבאר לקהל דברי הגמרא והמדרש ותר"ג מצות, דבר דבור על אופניו, בדברי אגדה המושכים את הלב, כדי שלא יבואו להתנמנם.

ד. אין לברך ברכות התורה אלא עד עלות השחר. שהוא שבעים ושנים דקות קודם הנץ. מנהג הספרדים שגם הניעורים בלילי שבועות מברכים ברכות התורה. וכן המנהג לברך כל ברכות השחר, חוץ מברכת על נטילת ידים ואשר יצר. ואם הוצרך לנקבו מברך אשר יצר. לפי לדעת המשנה ברורה מי שלא ישן בלילה מברך כל ברכות השחר חוץ מברכות התורה, ברכת "אלוהי נשמה" וברכת "המעביר חבלי שינה" שיש לגביהם ספק. ועדיף שיכוון לצאת בברכת אדם שישן או ספרדי.

ה. יתגבר כארי בשחרית לכל יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה, שלא יצא שכרו בהפסדו אם יישן בשעת קריאת שמע ותפלה. וכן יזהר בשעת קריאת התורה, שהיא פרשת עשרת הדברות, לבל תחטפנו שינה, וכבר אמרו חז"ל: אמר הקב"ה לישראל, בני היו קוראים פרשת עשרת הדברות בכל שנה ושנה בחג השבועות, ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני הר סיני ומקבלים את התורה.

ו. ישתדל לחדש איזה חידוש בתורה בביאור דברי הראשונים, והוא סימן טוב להתחיל לחדש ביום מתן תורה לכל השנה. ואם אינו בר הכי, ישתדל לשמוע חידוש שלא ידע קודם. ויש להזהיר את ההמון שלא יעבירו את היום בשינה, ויקבעו זמן ללמוד גם ביו"ט עצמו, אחר שינוחו מהלימוד של הלילה.

ז. אין אומרים תחנון מיום ר"ח סיון ועד ח' בו, ומנהג הספרדים שלא לומר תחנון ונפילת אפים, ומזמור יענך ה' ביום צרה, ומזמור תפלה לדוד, עד יום י"ג סיון. [ילקוט יוסף לראשיל"צ הגר"י יוסף שליט"א]

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למענוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ציטרון, שרה בת שמוחה, ציפורה ויוזשע לוי. ביבה אלימלך. עורן בן עישה. תקוה בת עזיה. אלנה בת גיא. אסתר בת ורבה. מול בת עולה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנה. דראל בן אביגיל. אילנה בת סליוח. ישי ורחל לוי. חנה בת חוהרה. עדן בת רחל. מיטל מוריה אדרי. יוסף בן מיכל חי"ו.

להתורות נעדיף צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדן, גיא חבר, רון ארד, יהודה קץ, צבי פלדמן.

לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף, הגר"מ אליהו. רבי אברהם צוקרמן. רבי מסעוד מלול. רבי יצחק שושן. רבי יעקב שושן. יונה יוסף. סופר מנחם. יצחק דדעי. רבי אברהם בן שבאי אלעזר. מקסים חיים דדעי. נדיר טרום. ישראל אברהם נתן. שלמה בן מרים. יצחק ועמרם אטיאם. אורן מועלם. אליהו מויטס. דוד וסובסר מויר פולק. מרים קדשים. עמוס דמרי. רוי שלמה. סימנצוב משה יהודה. יצחק וקן בן סוליקה. נעים משה. יצחק ושמואל אילוז. אבנן בסיס וסוליקה שושן. חריה שמשון. יפה גורי. יונה קלון. לאה ציטרון. סימני בת חמו. ליטא שבת. משה עטיה. חנה יצחק. אסתר חוד. אסתר בת תורא. אליהו בת פריחה. תרצה זינדון. אסתר וענבר טרום. דניאל אלמולח. מנחם הלוי. דוד מוביל. מיכל עמר. אריה בן שמעון. ציונה בת דוד. יצחק ולאה אסתרונט. אליהו אדרי. עזיזה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. יונה ויוסף שרענבי. מרים יהודה. שמואל למסטר. נעמה בת מג'ודה. ליאור רחמים. זק מל. עליזה מועלם. עליזה כהן. שרה אולילאל. דוד ופריחה כהן. שמעון בן רחל. אברהם אדרי. יוסף אלקובי. מיכאל ועקני. חסביה ששפטש. עישה דוד. ברכה סופן. כמיסה דדי. איתי וצתי. מעין וסדר עשור. כמיסה כהן. אליס מוביל. מרים בת רחל. נאח כהן. אליה שדר. יצחק בן פננה ו"ל.

ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדר, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למענוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה